

ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มผู้นำสตรี ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย

กิติภาพ ตราชาวนิช¹ และ ธัญยพรรณ สุขพานิช²

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษายุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มผู้นำสตรี ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 2) ศึกษาภาวะผู้นำสตรีในระดับท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง 3) ศึกษาปัจจัยในการพัฒนาชุมชนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของกลุ่มผู้นำสตรีในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง และ 4) นำเสนอรูปแบบยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนและภาวะผู้นำสตรีในระดับท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก จำนวน 34 คน และการสำรวจด้วยแบบสอบถามกับกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย สตรีที่เป็นประธานกลุ่มอาชีพ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น ในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย จำนวน 410 คน ผลการวิจัยพบว่า 1) ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง ต้องสนับสนุนให้ชุมชนสามารถพึ่งตนเองได้อย่างยั่งยืน โดยการสร้างเครือข่ายนั้นต้องสนับสนุนให้กลุ่มสตรีของท้องถิ่น มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และร่วมมือกันอย่างสมัครใจ 2) โดยภาวะผู้นำสตรี จะต้องมีความสามารถในการโน้มน้าว จูงใจ และสร้างการเรียนรู้ของคนในกลุ่มให้ทำงานบรรลุตามเป้าหมายได้ โดยเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน เพื่อพัฒนาให้เป็นที่ตามความต้องการของประชาชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต 3) ปัจจัยที่จะพัฒนาชุมชน ต้องน้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง มาใช้เพื่อวางรากฐานเศรษฐกิจชุมชน และ 4) รูปแบบของยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชน สามารถสรุปได้ดังนี้ จาก “การค้าขายแลกเปลี่ยนที่เกื้อกตเกกายช่วยตัวเองแบบพอมีพอกิน” สู่ “ความได้เปรียบจากเครือข่ายค้าขายระหว่างรัฐ-ท้องถิ่นและข้ามพรมแดน” ซึ่งมีแนวทางที่ประกอบด้วย (1) การมีเศรษฐกิจชุมชนที่เข้มแข็ง (2) การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (3) การยึดหลักศาสนา (4) การยึดหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง (5) ภาครัฐต้องส่งเสริมและสนับสนุนให้คนในชุมชน มีจิตที่รักท้องถิ่นของตนเอง และ (6) การปลูกฝังจิตสำนึกหวงแหนทรัพยากรธรรมชาติ

คำสำคัญ : ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่าย เศรษฐกิจชุมชน กลุ่มผู้นำสตรี ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

¹ นักศึกษาปริญญาเอก สาขาภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

² รองศาสตราจารย์ บัณฑิตวิทยาลัย สาขาภาวะผู้นำเชิงยุทธศาสตร์ความเป็นเลิศ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

* ผู้นิพนธ์ประสานงาน โทร. 0-2244-5865-66 อีเมล: natsung1973@gmail.com, frongce@yahoo.com

The Local Economy Networking Strategy of Woman Leaders In The Lower North Eastern Provinces (Ubon Amnat Charoen and Yasothon) of Thailand

Kittiphop Trachuwanit^{1*} and Thanyathorn Sukhabanij²

Abstract

This research has an objective of 1) to study the Local economy networking Strategy of woman leaders In the lower north eastern provinces (Ubon Amnat Charoen and Yasothon) of Thailand. 2) to study the Women's Leadership In the lower north eastern provinces of Thailand. 3) to study factors in the local communities for the development of women leaders in the lower north eastern provinces northeastern and 4) to present model of the local economy networking Strategy of woman leaders In the lower north eastern provinces. Using in-depth interviews with Key Informant 34 people. Research the specific purposive Sampling was a women who chaired the group, village headman, the headman, chairman of the local government In the northeastern of 410 people. The research found that 1) the strategic economic community network of women's groups in the northeastern shall be encourage community self-reliance and sustainability by the network must support a group of local women, the exchange of information and to cooperate. 2) the Women's Leadership must have the ability to convince and motivate their learning in a group of people working to achieve the goals. The emphasis on the participation of community members, to develop to meet the needs of people today and future. 3) factor to community development need to adopted used sufficiency economy for an economic community and 4) Model of the strategic economic community network. Summarized as follows : From "The Subsistence Self- Struggling Barter Trades" To "The State-Local and Cross Border Commerce Linkage Advantage" the approach include (1) the economy strong communities. (2) the participation of the community. (3) The principles of religion (4) The philosophy of sufficiency economy. (5) the state shall promote and encourage people in the community. I have loved their local and (6) awareness cherished of natural resources.

Keywords : Networking Strategy, The Local Economy, Woman Leaders, The Lower North Eastern Provinces

---

¹ Doctoral student of the Doctoral Degree of Philosophy in Strategic Leadership Supremacy Graduate School, Suan Dusit Rajabhat University

² Associate Professor, Suan Dusit Rajabhat University

* Corresponding Author Tel. 0-2244-5865-66 E-mail: natsung1973@gmail.com, frongce@yahoo.com

1. บทนำ

ในยุคโลกาภิวัตน์ที่ส่งผลให้สังคมโลกมีลักษณะเป็นพลวัตที่มีการเคลื่อนไหวเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอทั้งด้านข้อมูลข่าวสาร เทคโนโลยี ความคิด เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อม และการเมือง หรือที่เราเรียกว่า “กระแสโลกาภิวัตน์” (Globalization) ซึ่งการเปลี่ยนแปลงที่สำคัญที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปทั่วโลกอย่างรวดเร็วสำหรับประเทศไทยนั้น ได้เห็นความสำคัญของการพัฒนาที่มีการเปลี่ยนแปลงไป ซึ่งการพัฒนายุทธศาสตร์ของไทย 6 ด้าน คือ ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาท้องถิ่น ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาคุณภาพชีวิตและสิ่งแวดล้อม ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ ยุทธศาสตร์ด้านการบริหารงาน ยุทธศาสตร์ด้านการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน และยุทธศาสตร์ด้านการบริหารจัดการองค์กร ที่มีความสำคัญในการพัฒนาประเทศเป็นอย่างมาก เนื่องจากได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในสังคม และมุ่งให้ “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และใช้เศรษฐกิจเป็นเครื่องมือช่วยพัฒนาให้คนมีความสุขและมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น พร้อมทั้งปรับเปลี่ยนวิธีการพัฒนาแบบแยกส่วนมาเป็นบูรณาการแบบองค์รวม เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้ในปัจจุบันในเรื่องความเท่าเทียมกันระหว่างผู้หญิงและผู้ชายก็เป็นหลักการพื้นฐานสำคัญที่สหภาพยุโรปและประเทศสมาชิกต้องให้ความเคารพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันมีผู้หญิงที่ดำรงตำแหน่งผู้นำในภาคธุรกิจที่สำคัญมากกว่าผู้ชาย ซึ่งตรงจุดนี้มีการอภิปรายเกี่ยวกับสถานะของผู้หญิงอย่างรุนแรงทั้งที่อันที่จริงแล้วหากพิจารณาถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากทักษะของผู้หญิงที่มีคุณภาพสูงและมีประสบการณ์ ก็อาจถือได้ว่าเป็นความสูญเสียของเศรษฐกิจ และศักยภาพในการเจริญเติบโตของภาคธุรกิจ รวมทั้งการมองว่าผู้หญิงขาดความสามารถในการเป็นผู้นำก็เป็นการลดทอนความสามารถของเพศหญิงด้วย [1]

ปัจจุบันสตรีได้เข้ามามีบทบาทในสังคมมากยิ่งขึ้น ทั้งในภาคการเมืองและการปกครอง รวมทั้งภาคธุรกิจ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกที่เปิดโอกาสให้สตรีได้แสดงศักยภาพของตนเอง หรือการยอมรับถึงสิทธิและความเสมอภาคของสตรี เห็นได้จากอนุสัญญาว่าด้วย

การจัดการเลือกปฏิบัติต่อสตรีในทุกรูปแบบ และปฏิญญาปักกิ่งและแผนปฏิบัติการเพื่อความก้าวหน้าของสตรี (Beijing Declaration and platform for action) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ประเทศสมาชิกสหประชาชาติร่วมกันดำเนินการแก้ไขปัญหาสตรี และประเทศไทยได้ร่วมให้การรับรอง เมื่อเดือนกันยายน 2538 [2] สำหรับบทบาทสตรีในสังคมไทยนั้นนิยามที่เห็นว่าสตรีเป็นผู้ที่อ่อนแอ มีสถานภาพด้อยกว่าชายในทุกๆ ด้าน ถึงแม้ภาครัฐจะส่งเสริมความเสมอภาคระหว่างหญิงชายในระบบราชการ เพื่อให้เกิดความเสมอภาคของข้าราชการทุกระดับ แต่ก็ยังสวนทางกับแผนพัฒนาสตรีในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 10 (พ.ศ.2550-2554) ที่จะปรับเปลี่ยนเจตคติของคนในสังคมให้เข้าใจถึงศักดิ์ศรีและคุณค่าความเป็นมนุษย์ ความเสมอภาคระหว่างเพศ [3]

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มผู้นำสตรีในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย (จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดยโสธร จังหวัดอำนาจเจริญ) เพื่อนำผลการวิจัยและข้อมูลที่ได้รับจากการวิจัยครั้งนี้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาและสร้างภาวะผู้นำให้กับสตรีต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษายุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มผู้นำสตรี ในพื้นที่จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย

2.2 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำสตรีในระดับท้องถิ่นในพื้นที่จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

2.3 เพื่อศึกษาปัจจัยในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนที่เหมาะสมในอนาคตเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของกลุ่มผู้นำสตรีในพื้นที่จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง

2.4 เพื่อนำเสนอรูปแบบยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนและภาวะผู้นำสตรีในระดับท้องถิ่นเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของกลุ่มผู้นำสตรีในพื้นที่จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างที่เหมาะสมในอนาคต

3. กรอบแนวคิดงานวิจัย

ตัวแปรต้น

- 3.1 ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่าย
- 3.2 ภาวะผู้นำสตรี
- 3.3 การพัฒนาชุมชน
- 3.4 เศรษฐกิจชุมชน

ตัวแปรอิสระ

ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มผู้นำสตรีในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย

4. วิธีการวิจัย

4.1 ขอบเขตการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ 3 ด้าน คือขอบเขตด้านเนื้อหา ขอบเขตด้านประชากร และกลุ่มตัวอย่าง และขอบเขตด้านระยะเวลา โดยมีรายละเอียดดังนี้

4.1.1 ขอบเขตด้านเนื้อหา

ในการวิจัยได้ทำการศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสานเป็นเครื่องมือในการทำวิจัย ได้แก่ การค้นคว้าวิจัยเอกสาร (Documentary Research) โดยศึกษาจากเอกสารโดยการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎีและผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และการวิจัยเชิงคุณภาพโดยใช้วิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ต่อข้อมูลสำคัญ (Key Informants)

4.1.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

4.1.2.1 ขอบเขตด้านประชากรสำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้านกลุ่มผู้ให้ข้อมูลการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ซึ่งประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ได้แก่ กลุ่มผู้นำนักบริหารตัวแทนกลุ่มนักการเมือง กลุ่มจากภาคราชการและรัฐวิสาหกิจ จำนวน 15 คน กลุ่มจากภาคธุรกิจ จำนวน 10 คน กลุ่มผู้นำนักวิชาการ จำนวน 4 คน และกลุ่มผู้นำชุมชน จำนวน 5 รวมทั้งสิ้น 34 คน

4.1.2.2 ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างสำหรับการวิจัยเชิงปริมาณ ในการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) ผู้วิจัยกำหนดตัวอย่าง

แบบเจาะจง เป็นสตรีที่เป็นประธานกลุ่มอาชีพ กำหนดผู้ใหญ่บ้าน นายกองตรีปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 410 คน

4.1.3 ขอบเขตด้านเวลา

ผู้วิจัยทำการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามระหว่างเดือนสิงหาคม ถึงเดือนกันยายน 2556 รวมเป็นระยะเวลา 2 เดือน

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

5.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม เป็น 5 ตอนซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check- List)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลแนวคิดและทัศนคติต่อยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่าย จำนวน 20 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามข้อมูลแนวคิดและทัศนคติต่อภาวะผู้นำสตรี ในพื้นที่จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง จำนวน 25 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วน ประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามข้อมูลแนวคิดและทัศนคติต่อการพัฒนาท้องถิ่น จำนวน 15 ข้อ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ตอนที่ 5 เป็นแบบสอบถามข้อมูลแนวคิดและทัศนคติโดยภาพรวมเกี่ยวกับยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่าย ภาวะผู้นำสตรีและการพัฒนาท้องถิ่นอย่างยั่งยืน จำนวน 6 ข้อ

ตารางที่ 1 แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

ระดับความคิดเห็น	ข้อความเชิงบวก	ข้อความเชิงลบ
เห็นด้วยมากที่สุด	5	1
เห็นด้วยมาก	4	2
เห็นด้วยปานกลาง	3	3
เห็นด้วยน้อย	2	4
เห็นด้วยน้อยที่สุด	1	5

5.2 การสร้างเครื่องมือการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทำการสร้างเป็นแบบสอบถาม (Questionare) แบ่งเป็น 6 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ใช้วิธีการจัดเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูล โดยทำการศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับแนวคิด ทฤษฎีและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง โดยทำการค้นคว้าด้านเอกสารจากหนังสือ บทความ วารสาร ทั้งที่เป็นเอกสารในประเทศ และของต่างประเทศ อินเทอร์เน็ต และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำมาวิเคราะห์หาข้อสรุปในการกำหนดประเด็นหลัก ประเด็นย่อยที่ต้องการศึกษา

ขั้นตอนที่ 2 เครื่องมือในการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง (Semi constructed interview) ซึ่งสามารถปรับเปลี่ยนให้เหมาะสมในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) เพื่อให้ได้ข้อมูลตามที่ต้องการ

ขั้นตอนที่ 3 กำหนดกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญ (Key Informants) ผู้วิจัยเลือกตัวอย่างโดยวิธีเจาะจงที่พิจารณาด้านความครอบคลุม และด้านความน่าเชื่อถือของงานวิจัย เพื่อเป็นกลุ่มอ้างอิงซึ่งถือเป็นกลุ่มผู้มีส่วนได้เสียเชิงยุทธศาสตร์ (Strategic Stakeholders) โดยกำหนดบุคคล ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ รวมทั้งมีประสบการณ์ในประเด็นที่ศึกษา จำนวน 34 คน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

ขั้นตอนที่ 4 ออกแบบสอบถาม โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลจากทฤษฎี วรรณกรรมและข้อมูลสัมภาษณ์เชิงลึกของผู้ให้ข้อมูลสำคัญ

ขั้นตอนที่ 5 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัย โดยตรวจสอบความเที่ยงตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยการนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ของข้อความความเหมาะสมของปริมาณข้อความ ความชัดเจนของภาษา และนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา โดยตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา และด้านภาษาที่ใช้ในข้อคำถามให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายที่ต้องการวัด (Item Objective Congruence : IOC) ได้ค่าความเที่ยงตรงด้านเนื้อหาหาระหว่าง 0.80 - 1.00

ขั้นตอนที่ 6 ตรวจสอบค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาและได้รับการปรับปรุงแล้วไปหาค่าความเที่ยง

โดยไปทดลอง (Try Out) กับผู้นำและคณะกรรมการกลุ่มผู้นำชุมชน ที่ไม่ได้อยู่ในพื้นที่ของการวิจัยครั้งนี้ จำนวน 40 คน โดยใช้สูตรของ Combrash's Alpha Coefficiency [4] เพื่อให้แบบสอบถามมีความถูกต้องเที่ยงตรงมากที่สุด ได้ค่าความเชื่อมั่น = 0.811 รวมทั้งผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามที่ได้ปรับปรุงแก้ไขที่สมบูรณ์ ที่มีค่าความเชื่อมั่นรวมมากกว่า 0.80 นำเสนออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อขอความคิดเห็นก่อนนำไปใช้จริง

5.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

เก็บรวบรวมข้อมูล โดยแจกแบบสอบถาม ให้กับสตรีที่เป็นประธานกลุ่มอาชีพ ประธานกองทุน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน นายกองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจำนวน 410 คน ได้รับแบบสอบถามกลับคืนจำนวน 410 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100.00

5.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้วิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยนำผลรวมแต่ละคะแนนมาหาค่าเฉลี่ยและจัดระดับค่าเฉลี่ย ผู้วิจัยได้กำหนดมาตราวัดตามแบบของ Likert Scale [5] โดยผู้วิจัยแบ่งระดับความคิดเห็นเป็น 5 ระดับดังนี้

ค่าเฉลี่ย	ระดับความคิดเห็น
1.00-1.49	น้อยที่สุด
1.50-2.49	น้อย
2.50-3.49	ปานกลาง
3.50-4.49	มาก
4.50-5.00	มากที่สุด

การแปลความหมายของค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจะใช้เกณฑ์ดังนี้ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานมากกว่าหรือเท่ากับ 1 หมายถึงระดับความคิดเห็นแตกต่างกันมาก ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่ำกว่า 1 หมายถึงระดับความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน

6. ผลการวิจัย

6.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

การวิจัยในครั้งนี้ผลจากการตอบแบบสอบถาม พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวนร้อยละ 61.90 โดยร้อยละ 45.60 มีอายุระหว่าง 41-45 ปี ส่วนใหญ่ร้อยละ 65.50 มีการศึกษาปริญญาตรี โดยมีอาชีพรับราชการ /

รัฐวิสาหกิจ ร้อยละ 42.50 และร้อยละ 42.80 มีรายได้ระหว่าง 10,001-20,000 บาทต่อเดือน

6.2 ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มผู้นำสตรี ในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ตอนล่างของประเทศไทย

6.2.1 ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย (จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดยโสธร และจังหวัดอำนาจเจริญ) ภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.92 สำหรับค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.50 โดยสรุปผลจากผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า หลักสำคัญของยุทธศาสตร์เครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนของจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย ต้องสนับสนุนให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างยั่งยืน การสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีนั้น ภาครัฐต้องสนับสนุนให้กลุ่มสตรีขององค์กรท้องถิ่นที่ประกอบอาชีพต่างๆ รวมทั้งเครือข่ายสตรีในองค์กรท้องถิ่น ครู อาจารย์เกษตรกรและข้าราชการสตรี ต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสาร และการร่วมมือกันอย่างสมัครใจ

6.2.2 ภาวะผู้นำสตรีในระดับท้องถิ่นของกลุ่มสตรีในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย (จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดยโสธร และจังหวัดอำนาจเจริญ) ภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 สำหรับค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.60 โดยสรุปผลจากผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า ภาวะผู้นำสตรีในระดับท้องถิ่นจะต้องมีความสามารถในการโน้มน้าว จูงใจ สามารถชักจูงให้ผู้อื่นทำงานให้บรรลุตามเป้าหมาย สร้างการเรียนรู้ โดยเฉพาะในระดับชุมชน กลุ่มสมาชิกแม่บ้านต่างๆ ต้องปรับตัวในการพัฒนาให้ทันสมัย โดยมีการสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน และเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเสมอภาคโดยไม่แบ่งเพศชาย-หญิง

6.2.3 ปัจจัยในการพัฒนาชุมชนอย่างยั่งยืนที่เหมาะสมในอนาคตเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของกลุ่มผู้นำสตรีในพื้นที่จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง (จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดยโสธร และจังหวัดอำนาจเจริญ) ภาพรวมพบว่า มีความคิดเห็นระดับมาก

ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.88 สำหรับค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.59 โดยสรุปผลจากผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นว่า กลุ่มผู้นำสตรีในจังหวัดต้องนำเอาแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินการสร้างเครือข่ายเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน และการพัฒนาชุมชนเพื่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีของประชาชนในแต่ละชุมชน เพื่อนำไปสู่ความมั่นคงของมนุษย์ ตามคำสอนของศาสนาพุทธ เป็นอีกยุทธศาสตร์หนึ่งที่กลุ่มสตรีที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา

6.2.4 รูปแบบของยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนและภาวะผู้นำสตรีในระดับท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ ของกลุ่มผู้นำสตรี ในพื้นที่จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย (อุบลราชธานี อำนาจเจริญ และยโสธร) ผลการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลเชิงลึก (Key Informants) และการสรุปแนวคิดและทฤษฎีงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งสามารถสรุปรูปแบบได้ดังนี้

จาก “การค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่ตะเกียกตะกายช่วยตัวเองแบบพอมีพอกิน” สู่ “ความได้เปรียบจากเครือข่ายค้าขายระหว่างรัฐ-ท้องถิ่นและข้ามพรมแดน” หรือ

From “The Subsistence Self- Struggling Barter Trades” To “The State-Local and Cross Border Commerce Linkage Advantage”

7. อภิปรายผลการวิจัย

7.1 ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนของกลุ่มสตรีในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย (จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดยโสธร และจังหวัดอำนาจเจริญ) ผลการวิเคราะห์ โดยรวมพบว่า ยุทธศาสตร์เครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนของจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย ควรนำหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้เป็นกรอบในการกำหนดเป้าหมายและทิศทาง ในการพัฒนา ทั้งศักยภาพของชุมชน ภูมิปัญญาชุมชน วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีของชุมชน ยึดเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนมาสร้างเป็นมูลค่าเพิ่มให้กับสมาชิกของชุมชน เชื่อมโยงเครือข่ายชุมชน เพื่อเพิ่มรายได้และส่งเสริมให้เกิดความ

ยั่งยืน สอดคล้องกับ [6] ที่พบว่า รัฐต้องกำหนดนโยบายที่ส่งเสริมการลงทุน การประกอบอาชีพ และการดำเนินกิจกรรมต่างๆ ในชุมชนอย่างเป็นระบบ นโยบายเหล่านี้ควรเป็นรูปธรรม และมีการผลักดันให้เกิดการปฏิบัติตามนโยบายอย่างจริงจัง ส่งเสริมให้เกิดเครือข่ายความร่วมมือกันในการดำเนินงาน และ [7] พบว่า คนในชุมชนท้องถิ่นมีส่วนร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมรับผลประโยชน์ และร่วมเป็นเจ้าของ โดยการพัฒนาจากฐานของ “ศักยภาพของท้องถิ่น” หรือ “ทุนในชุมชน” ยึดเอาภูมิปัญญาท้องถิ่นในชุมชนมาสร้างเป็นมูลค่าเพิ่มให้กับสมาชิกของชุมชน

7.2 ภาวะผู้นำสตรีในระดับท้องถิ่นของกลุ่มสตรีในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย (จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัดยโสธร และจังหวัดอำนาจเจริญ) ผลการวิเคราะห์โดยรวมพบว่า กลุ่มผู้นำสตรีต้องปรับตัวในการพัฒนาให้ทันสมัย โดยการสร้างการเรียนรู้ร่วมกัน เพื่อเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเสมอภาคโดยไม่แบ่งเพศชาย-หญิงต้องมีทักษะในการบริหารที่เน้นความสัมพันธ์กับทุกๆ ฝ่าย ทั้งผู้นำประเทศเพื่อนบ้าน และผู้นำภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการพัฒนาชุมชนเป็นอย่างดี เน้นการสร้างการมีส่วนร่วมในลักษณะเครือข่ายและส่งเสริมการทำงานเป็นทีมช่วยให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างรวดเร็ว ต้องสร้างสัมพันธ์อันดีกับผู้อื่น สร้างความสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน มีการบริหารจัดการสมัยใหม่จะเน้นการนำความรู้ที่ทันสมัยไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนา สอดคล้องกับ [8] พบว่า ความสามารถในการแก้ปัญหาและสนองความต้องการของชุมชนได้ด้วยตนเอง ชุมชนที่มีกระบวนการในการจัดการของชุมชนกับการพัฒนาและแก้ไขปัญหาของชุมชน มีการจัดเวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกัน มีการนำแผนไปใช้ประโยชน์ มีการจัดการความรู้ของชุมชน เพื่อเป็นแหล่งถ่ายทอดเรียนรู้องค์ความรู้ของชุมชน นำหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นกรอบแนวทางในการพัฒนา และผู้นำกลุ่มองค์กร เครือข่ายองค์กร และชุมชนที่ผ่านมาตรฐาน นำไปสู่ความเข้มแข็งของชุมชนที่ยั่งยืน

7.3 ปัจจัยในการพัฒนาชุมชนเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นของกลุ่มผู้นำสตรีในจังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย (จังหวัดอุบลราชธานี จังหวัด

ยโสธร และจังหวัดอำนาจเจริญ) ผลการวิเคราะห์โดยรวมพบว่า ปัจจัยการพัฒนาชุมชนเพื่อให้เกิดความสามัคคีของประชาชนในแต่ละชุมชน เพื่อนำไปสู่ความมั่นคงของมนุษย์ เป็นยุทธศาสตร์หนึ่ง ที่กลุ่มสตรีควรที่จะนำมาประยุกต์ใช้ในการพัฒนา ในการพัฒนาชุมชนแบบองค์รวมนี้สมาชิกในชุมชนในทุกระดับ ต้องเน้นการพัฒนาให้เกิดความสมดุลอย่างยั่งยืน โดยเน้นการอยู่ร่วมกันของมนุษย์และสิ่งแวดล้อมในพื้นที่อย่างสมดุลลงตัว เน้นการสร้างงาน สร้างรายได้ และสร้างสุขลักษณะที่ดีให้แก่สมาชิกในชุมชนทุกคนเพื่อให้เกิดผลดีในการพัฒนาชุมชนอย่างก้าวหน้า ต้องคำนึงถึงการสร้างเครือข่ายและเน้นการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน เพื่อร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมวางแผน ร่วมพัฒนา และร่วมรับผลประโยชน์ เป็นสำคัญ มีลักษณะหรือจุดเด่นในการพัฒนาที่แตกต่างกัน เพื่อให้เป็นไปตามศักยภาพและความต้องการของแต่ละจังหวัดหรือชุมชน [9] พบว่า การส่งเสริมการรวมกลุ่มชาวบ้านและการสร้างเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา น้อมนำเอาแนวทางปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ในการดำเนินการสร้างเครือข่ายเพื่อให้ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน และ [10], [11] พบว่า การพัฒนาชุมชนให้เกิดความสมดุลอย่างยั่งยืนต้องมีขีดความสามารถในการแข่งขัน สามารถพึ่งตนเองได้ วัฒนธรรม และภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นระเบียบวิถีชีวิตของสังคม ที่ทำให้มนุษย์ปรับตัวและดำรง ชีวิตอยู่กับสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น โดยไม่ทำลายสิ่งแวดล้อมทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้เกิดคุณภาพของการพัฒนาคือ เศรษฐกิจมีรากฐานมั่นคง มีขีดความสามารถในการแข่งขัน สามารถพึ่งตนเองได้ สิ่งแวดล้อม ทุกสิ่งทุกอย่างที่อยู่รอดตัวมนุษย์ ทั้งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต

7.4 รูปแบบของยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่ายเศรษฐกิจชุมชนและภาวะผู้นำสตรีในระดับท้องถิ่น เพื่อการพัฒนาความมั่นคงของมนุษย์ ของกลุ่มผู้นำสตรี ในพื้นที่จังหวัดภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่างของประเทศไทย (อุบลราชธานี อำนาจเจริญ และยโสธร) จาก “การค้าขายแลกเปลี่ยนสินค้าที่ตะเกียบตะกายช่วยตัวเองแบบพอมือพอกิน” สู่ “ความได้เปรียบจากเครือข่ายค้าขายระหว่างรัฐ-ท้องถิ่นและข้ามพรมแดน” สรุปได้ว่าการทุ่มเทเสียสละเพื่อความอยู่รอดของครอบครัว ระบบ

เศรษฐกิจของชุมชน มีลักษณะเป็นการช่วยตัวเองให้พอมืออยู่มีกิน ปรับเปลี่ยนไปสู่รูปแบบในอนาคต ซึ่งเน้นการสร้างการมีส่วนร่วมของสมาชิกในชุมชน เพื่อพัฒนาให้ เป็นไปตามความต้องการของประชาชนทั้งในปัจจุบันและอนาคต การวางรากฐานเศรษฐกิจชุมชนต้องพิจารณา ความหลากหลายภายในชุมชน ทั้งศักยภาพของชุมชน ภูมิปัญญาชุมชน วัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของ ชุมชน เพื่อให้สอดคล้องและเป็นไปตามวิถีของชุมชน นั้นๆ ด้วย เพื่อให้ได้เปรียบจากเครือข่ายค้าขายระหว่าง รัฐ ท้องถิ่นและข้ามพรมแดน

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้

8.1.1 ควรประยุกต์ยุทธศาสตร์การสร้างเครือข่าย เศรษฐกิจชุมชนไปใช้ในการกำหนดเป็นนโยบายเพื่อการ พัฒนาชุมชนและการพัฒนาประเทศ

8.1.2 ควรส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนา ท้องถิ่นโดยยึดหลักประชาชนหรือชุมชนเป็นศูนย์กลาง อย่างแท้จริง และให้เกิดการมีส่วนร่วมของชุมชนต่อการ พัฒนาตนเองอย่างแท้จริงและเป็นรูปธรรม

8.1.3 ควรส่งเสริมบทบาทของสตรีในการพัฒนา ชุมชนและประเทศชาติให้เท่าเทียมกับเพศชาย โดยเปิด กว้างให้ผู้ชายผู้หญิงมีสิทธิเท่าเทียมกัน มีความเสมอภาค กันในทางเสรีภาพตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยในอนาคต

8.2.1 ควรทำวิจัยเกี่ยวกับการปรับเปลี่ยน มุมมองของสตรีเพศต่อการเป็นผู้นำในสังคมไทย

8.2.2 ควรทำการวิจัยเพื่อค้นคว้าแนวทางหรือ หลักสูตรในการพัฒนาทักษะสตรีให้มีทักษะที่รอบด้าน อย่างเท่าเทียมกับบุรุษเพศ

8.2.3 ควรทำการศึกษาบทบาททางการพัฒนา ระดับท้องถิ่นของทั้งผู้นำชายและผู้นำสตรีในจำนวนที่ เพิ่มขึ้น และนำผลการค้นพบมาเปรียบเทียบกันภายใต้ ตัวชี้วัดที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้รับการเข้าถึงมูลเหตุปัจจัยใน บทบาทด้านการพัฒนาระหว่างทั้งสองกลุ่มเป้าหมายว่ามีความแตกต่างกันหรือสอดคล้องกันหรือไม่

8.2.4 ควรทำวิจัยเพื่อเสนอแนะแนวทางการ พัฒนาชุมชนบนพื้นฐานเศรษฐกิจสีเขียว ตามแนวทาง หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

9. เอกสารอ้างอิง

- [1] European Commission. (2013). **Women and men in leadership positions in the European Union 2013 : A review of the situation and recent progress.** European Commission. Printed in Belgium.
- [2] ศิริพร แย้มนิลและคณะ. (2552). การศึกษาระบบ การสร้างแรงจูงใจสำหรับนายจ้างในการส่งเสริม สุขภาพลูกจ้าง. กรุงเทพฯ : กระทรวงแรงงาน.
- [3] สำนักงานกิจการสตรีและสถาบันครอบครัว. (2550). รายงานประจำปีสำนักงานกิจการสตรีและ สถาบันครอบครัว 2550. กรุงเทพฯ : กระทรวง พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์.
- [4] Cronbach, L. J. (1951). Coefficient Alpha and the Internal Structure of Tests. **Psychometrika**, 6th, 3 : 297-334.
- [5] Likert Rensis. (1967). **The Human Organization : Its Management and Value.** New York : McGraw - Hill Book.
- [6] วีระศักดิ์ เครือเทพ. (2548). พัฒนาเศรษฐกิจไทย ให้อยู่รอดยั่งยืน บทเรียนจากนวัตกรรมของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น. เอกสารการประชุม วิชาการจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- [7] Armandi Barry and Sherman Herbert. (2003). **Leadership theory and practice: a case in point.** Management Decision 2003, 10th, 41 : 1076 - 1088.
- [8] ประทีป วีรพัฒนนิรันดร์. (2541). [ออนไลน์]. เศรษฐกิจ ชุมชน ความหมาย ฐานคิด แนวทางปฏิบัติ. [สืบค้นวันที่ 20 มีนาคม 2557]. จากhttps://www.sites.google.com/banrainarao/column/commu_eco_n_02

- [9] พงศ์วิชัย เขียวมณีรัตน์. (2557). การบริหารจัดการให้ชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน แนวคิดและวิธีการทำให้ชุมชนเข้มแข็งได้อย่างไร. กรุงเทพฯ. กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย.
- [10] ปลายมนัส การันง์ สุนทรา โตบัว และ วารุณี ลักนโชคดี. (2558). การสร้างแบบวัดคุณลักษณะความพอเพียงตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตกรุงเทพมหานคร. วารสารวิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรมพระจอมเกล้าพระนครเหนือ. ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 กรกฎาคม-ธันวาคม : 19-31.
- [11] สุภาสินี ตันติศรีสุข. (2555). การพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อสิ่งแวดล้อมที่ยั่งยืน. วารสารเศรษฐศาสตร์สุโขทัยธรรมมาธิราช. ปีที่ 6 ฉบับที่ 2 เดือนมีนาคม 2555 : 7.